

Map-selkokuvat

Minun asumisen polkuni

Mitä tämä vihko sisältää?

1. Ihmisistä kertovat kuvat	4–7
2. Kuvat, jotka kertovat jonkin asian tekemisestä	8–11
3. Asioista kertovat kuvat	12–19
4. Esineistä kertovat kuvat	20–21
5. Paikoista kertovat kuvat	22–23
6. Aikaan liittyvät kuvat	24
7. Kuvat kysymyssanoista	25

Map-selkokuvat

Tässä vihkossa esitellään Map-selkokuvat.
Selkokuvat liittyvät asumiseen ja elämiseen.

Map-selkokuvat helpottavat asioiden ymmärtämistä.
Kuvien avulla voin ilmaista helpommin
omia mielipiteitäni, valintojani ja päätöksiäni.
Kuvien avulla minun on helppo
palauttaa mieleen tärkeitä asumiseen liittyviä asioita.

Map-selkokuvat on muokattu
Papunetin kuvapankin Sclera-kuvista.
Osa kuvista on muokattu jo olemassa olevista kuvista.
Map-selkokuvissa on myös uusia kuvia.

Osa tämän vihkon Map-selkokuvista on selitetty
eli kerrottu mitä kuvat tarkoittavat.
Selitykset on kirjoitettu selkokielellä.
Selkokieli on helposti ymmärrettävää kieltä.

(kuvan lähde: Inclusion Europe)

Tässä vihkossa Map-selkokuvat on esitelty aiheittain.
Aakkosjärjestyksessä ja muokattavassa muodossa
kuvat löytyvät internet-osoitteista:

www.savas.fi/materiaalipankki/
www.papunet.net/materiaalia/kuvapankki

Map-selkokuvia voi muokata ja käyttää
epäkaupalliseen tarkoitukseen.
Tämä tarkoittaa sitä,
että kuvien käyttö myytävissä tuotteissa on kielletty.
Kuvien epäkaupallisessa käytössä
kuvien lähde on mainittava.

1. Ihmisistä kertovat kuvat

minä päämies

Päämiehellä tarkoitetaan aikuista kehitysvammaista henkilöä. Päämies suunnittelee asumistaan omien kykyjensä mukaan omalla tavallaan. Päämies tekee omia asumiseen ja elämiseen liittyviä päätöksiä ja saa päätöksentekoon tukea. Päämies elää kodissaan omannäköistä elämää. Hän saa asumiseen ja elämiseen omien toiveiden ja tarpeiden mukaista tukea.

yksin

perheenjäsenet

tärkeä ihminen

ystävä

ystävät

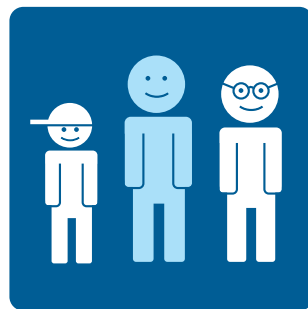
poika- tai tyttöystävä

kaksin

monta ihmistä

eri-ikäiset ihmiset

1. Ihmisistä kertovat kuvat

paras asiantuntija

Paras asiantuntija on henkilö, joka tietää parhaiten jostakin asiasta. Päämies on esimerkiksi oman elämänsä paras asiantuntija. Hän tietää itse parhaiten, miten haluaa elää.

henkilökohtainen avustaja

Henkilökohtainen avustaja auttaa päämiestä omien valintojen toteuttamisessa. Henkilökohtainen avustaja auttaa esimerkiksi harrastuksissa käymisessä. Henkilökohtainen apu on vammaispalvelulain mukaista palvelua.

tukihenkilö päätöksenteossa

Tukihenkilö päätöksenteossa kannustaa ja opettaa päämiestä tekemään päätöksiä. Tukihenkilö antaa päämiehelle tukea esimerkiksi

- etsimällä tietoa päätettävästä asiasta,
- selittämällä vaikeita asioita,
- antamalla vaihtoehtoja päätöksiin,
- ja kertomalla, mitä päätöksistä seuraa
- sekä auttamalla päätösten toteuttamisessa.

tukihenkilö suunnittelussa

Tukihenkilö suunnittelussa tukee ja kannustaa päämiestä esimerkiksi elämänsuunnittelussa ja palvelujen suunnittelussa. Tukihenkilö antaa päämiehelle tukea esimerkiksi

- kuuntelemalla ja keskustelemalla
- sekä etsimällä välineitä, joilla päämies voi kertoa asioistaan omalla tavallaan.

1. Ihmisistä kertovat kuvat

tukiryhmä

Tukiryhmä on joukko ihmisiä, jotka tukevat ja auttavat päämiestä esimerkiksi

- elämänsuunnittelussa,
- palvelujen suunnittelussa
- ja muuton suunnittelussa.

Tukiryhmässä voi olla esimerkiksi perheenjäseniä, ystäviä ja ammattilaisia.

tukihenkilö vanhassa kodissa

Tukihenkilö vanhassa kodissa auttaa ja tukee päämiestä, kun hän muuttaa uuteen kotiin. Tukihenkilö antaa tukea päämiehelle esimerkiksi

- muuttoon liittyvissä käytännön asioissa
- ja keskustelemalla muuttoon liittyvistä ajatuksista ja tunteista
- sekä olemalla päämiehen mukana tutustumiskäynneillä uuteen kotiin.

tukihenkilö uudessa kodissa

Tukihenkilö uudessa kodissa auttaa ja tukee päämiestä, kun hän muuttaa uuteen kotiin. Tukihenkilö antaa tukea päämiehelle esimerkiksi

- muuttoon liittyvissä käytännön asioissa
- ja kotiutumisessa
- sekä asumisen ja elämän suunnittelussa.

työntekijä kodissa

Kodin työntekijä auttaa ja tukee päämiestä hänen omassa kodissaan. Työntekijä antaa apua ja tukea

arkipäivän asioihin, kuten

- peseytymiseen ja pukeutumiseen,
- syömiseen ja kodinhoitoon,
- ulkoiluun ja harrastuksiin
- sekä yhteydenpitoon toisten ihmisten kanssa.

1. Ihmisistä kertovat kuvat

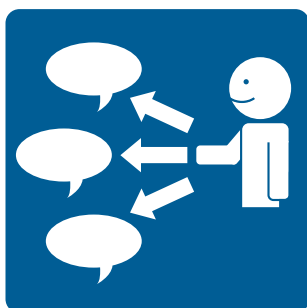
palveluohjaaja

Palveluohjaaja on työntekijä eli ammattilainen, joka tekee töitä esimerkiksi kunnan vammaispalveluissa. Palveluohjaaja neuvoo, miten päämies voi hakea ja käyttää palveluja. Hän huolehtii myös palvelusuunnitelman tekemisestä päämiehelle.

edunvalvoja

Edunvalvoja on henkilö, joka huolehtii päämiehen oikeuksista silloin, kun päämies ei pysty siihen itse. Edunvalvoja huolehtii esimerkiksi päämiehen raha-asioista. Edunvalvojana voi toimia joku läheinen henkilö, kuten äiti tai isä tai kunnan yleinen edunvalvoja.

puheenjohtaja

Puheenjohtaja on henkilö, joka johtaa kokousta. Puheenjohtaja aloittaa kokouksen ja kertoo mistä asioista keskustellaan. Hän jakaa kokouksessa puheenvuoroja eli huolehtii siitä, että kaikki voivat kertoa mielipiteensä rauhassa omalla vuorollaan.

kotieläin

2. Kuvat, jotka kertovat jonkin asian tekemisestä

allekirjoittaa
sopimus

allekirjoittaa sopimus
yhdessä

esitellä itsensä

juhlia

kannustaa

kantaa

kertoa asioista
omalla tavalla

Päämies voi kertoa asioistaan monella tavalla. Päämies voi kertoa asioistaan esimerkiksi puhumalla tai kirjoittamalla. Hän voi käyttää apuna myös piirtämistä, valkokuvia ja lehtikuvia sekä tietokonetta. Kertomistapa voi olla mikä tahansa tapa, jolla päämies pystyy kertomaan oman mielipiteensä.

kertoa

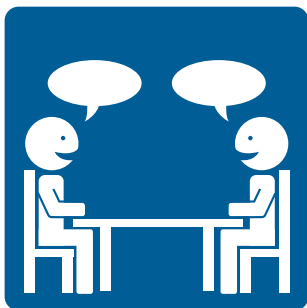

kertoa hyvistä ja
huonoista asioista

keskustella hyvistä ja
huonoista asioista

2. Kuvat, jotka kertovat jonkin asian tekemisestä

keskustella

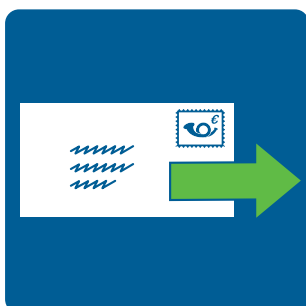
kuunnella

kysyä

laittaa johonkin

lähettää

miettiä asioita
yhdessä

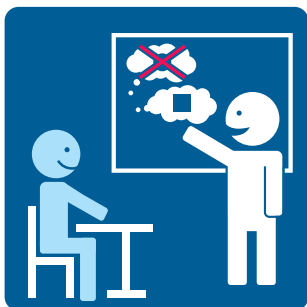
muuttaa

olla huolissaan

olla lähellä muita

opetella
päättöksentekoa

pakata

piirtää

2. Kuvat, jotka kertovat jonkin asian tekemisestä

puhua yhdestä asiasta kerrallaan

pohtia hyviä ja huonoja asioita

päättää asioista

saada palveluja

Palvelujen saaminen tarkoittaa sitä, että päämies saa hakemansa palvelun. Palveluja ovat esimerkiksi kuljetuspalvelu, asumispalvelu ja henkilökohtainen apu. Kuljetuspalvelun avulla päämies voi kulkea esimerkiksi taksilla opiskelupaikkaan.

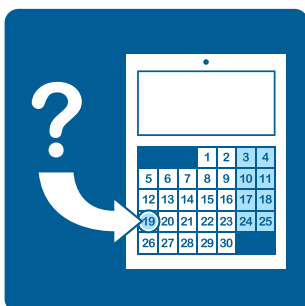
saada tietoa

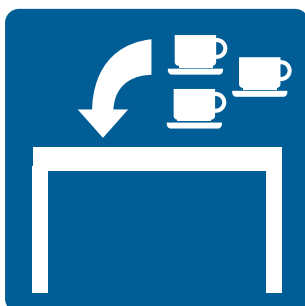
siivota

sisustaa

sopia tapaaminen

tarjota kahvit

tarjota työapua

2. Kuvat, jotka kertovat jonkin asian tekemisestä

tulla asiakkaaksi

tulla ymmärretyksi

tutustua eri koteihin

tutustua uuteen kotiin

unelmoida

valita

valita värejä

vierailla

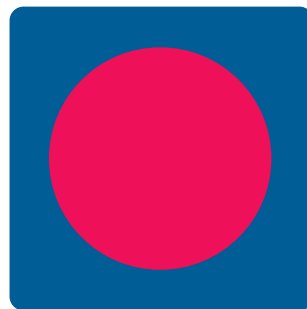
ymmärtää

pyytää jatkamaan

pyytää hidastamaan vauhtia

pyytää keskeytystä

3. Asioista kertovat kuvat

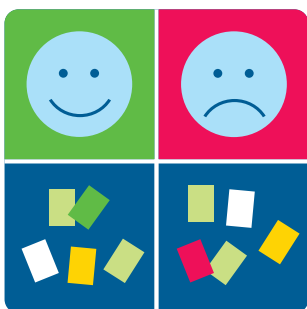
tärkeä asia

hyvin tärkeä asia

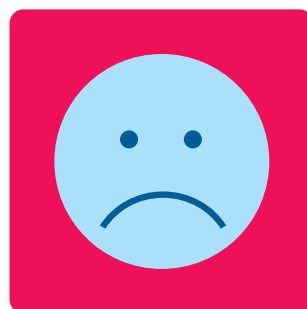
tärkeä asia ryhmälle

mielipiteet

mukava asia

huono asia

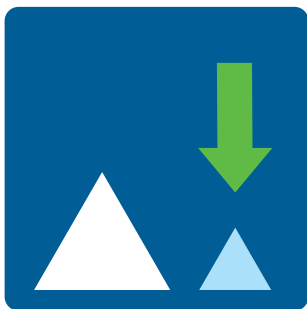
tärkeät asiat
Savaksella

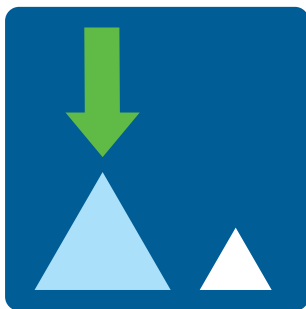
hyvä asia

vaikea asia

pieni asia

iso asia

tieto

3. Asioista kertovat kuvat

päätökset

Päätös tarkoittaa pohdinnan jälkeen syntynyttä ratkaisua. Päätökset voivat olla pieniä tai isoja. Pieni päätös on esimerkiksi se, miten päämies päättää pukeutua. Iso päätös elämässä on esimerkiksi se, missä ja miten päämies päättää asua.

itseään määräämisoikeus

Itsemääräämisoikeus tarkoittaa sitä, että ihmisellä on oikeus määrätä omasta elämästään ja tehdä omia päätöksiä.

tasa-arvo

Tasa-arvo tarkoittaa sitä, että kaikilla ihmisillä on samanlaiset oikeudet ja ihmisarvo. Vammaiset ihmiset ja vammattomat ihmiset ovat tasa-arvoisia. Heitä ei saa asettaa eriarvoiseen asemaan.

laki

Laki on eduskunnan antama määräys. Jokaisen ihmisen on noudatettava määräystä. Laki voi määrätä esimerkiksi siitä, kenen pitää saada tiettyjä palveluja. Laki määrää esimerkiksi siitä, millaisia palveluja kunnan pitää järjestää vammaiselle ihmiselle.

3. Asioista kertovat kuvat

yleiset palvelut

Palvelujen tarkoitus on palvella ihmisiä heidän jokapäiväisessä elämässään. Palvelupaikkoja ovat esimerkiksi kauppa, terveysasema ja uimahalli sekä musiikkikeskus.

raha-asiat

Raha-asioiden hoitaminen tarkoittaa rahojen käyttämistä ja säilyttämistä. Raha-asioiden hoitamista on esimerkiksi

- laskujen maksaminen,
- ostosten maksaminen kaupassa
- rahojen nostaminen omalta tililtä
- ja säästäminen
- sekä se, missä omaa rahaa säilyttää.

henkilötunnus

Henkilötunnus on ihmisen tunnistamiskeino. Henkilötunnuksen alkuosa kertoo ihmisen syntymäajan.

Henkilötunnuksen loppuosassa on kirjaimia ja numero.

Niiden avulla voidaan erottaa ne ihmiset, joilla on sama nimi tai syntymäaika.

Henkilötunnusta tarvitaan esimerkiksi palvelujen hakemisessa ja pankissa asioidessa.

elämä

Elämään kuuluvia asioita ovat asuminen, ihmissuhteet, työ ja opiskelu sekä vapaa-aika. Elämään kuuluvia asioita ovat myös terveys ja turvallisuus.

3. Asioista kertovat kuvat

hyvä elämä

Hyvä elämä tarkoittaa ihmisen mahdollisuutta

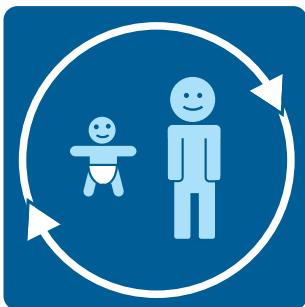
- saada tarvitsemaansa apua, tukea ja ohjausta,
- tehdä omia valintoja ja päätöksiä,
- asua haluamallaan tavalla,
- tehdä mielekästä työtä
- ja saada työstä palkkaa ja arvostusta
- sekä viettää aikaa itselleen tärkeiden ihmisten ja harrastusten parissa.

elämänsuunnittelu

Elämänsuunnittelussa päämies suunnittelee omaa elämäänsä. Elämänsuunnittelun avulla päämies löytää oman tapansa elää. Elämänsuunnittelu auttaa päämiestä kertomaan

- tärkeistä asioista,
- hyvistä ja huonoista asioista
- sekä omista toiveista ja unelmista.

elämäntarina

Elämäntarina on tarina aikaisemmin elämässä tapahtuneista asioista ja tapahtumista. Elämäntarinassa päämies kertoo menneisyydestään, kuten lapsuudestaan ja nuoruudestaan. Päämies voi kertoa sekä hyvistä että huonoista asioista.

elämänkartat

Elämänkartat ovat työvälineitä, joiden avulla päämies suunnittelee omaa elämäänsä. Elämänkarttojen avulla päämies kertoo ja kuvaa esimerkiksi omia toiveitaan ja unelmiaan. Päämies voi tehdä kartan esimerkiksi omasta unelmakodistaan.

3. Asioista kertovat kuvat

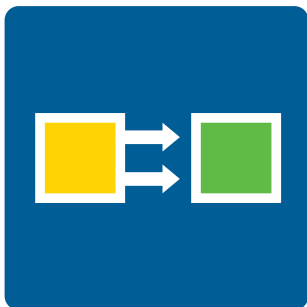
unelmakotikartta

Kartta unelmakodista on kuvaus kodista, josta päämies haaveilee. Kartan avulla päämies kertoo ja kuvaa esimerkiksi sen, miten hän haluaisi sisustaa kotinsa. Kartan voi tehdä esimerkiksi lehtikuvilla tai piirtämällä.

tuotos

Tuotos voi olla esimerkiksi taulu, johon päämies on piirtänyt hänelle tärkeitä asioita. Suunnittelussa syntyneet tuotokset ovat päämiehen henkilökohtaisia tavaroita. Päämies päättää itse siitä, miten hän haluaa niitä säilyttää ja käyttää.

toimintasuunnitelma

Toimintasuunnitelma on suunnitelma siitä, miten päämies toteuttaa hänelle tärkeitä asioita. Toimintasuunnitelmaan kirjoitetaan asiat, joiden avulla tärkeän asian toteutuminen on mahdollista. Päämies voi tehdä toimintasuunnitelman esimerkiksi oman unelman toteuttamiseksi.

palvelusuunnitelma

Palvelusuunnitelma on suunnitelma palveluista, jotka tukevat päämiehen hyvää elämää ja sujuvaa arkea. Palveluilla tarkoitetaan palveluja ja tukitoimia, jotka poistavat vammasta johtuvia esteitä. Palveluja ovat esimerkiksi asumispalvelu, henkilökohtainen apu ja kuljetuspalvelu sekä tulkkauspalvelu.

3. Asioista kertovat kuvat

yhteisymmärrys

Yhteisymmärrys tarkoittaa sitä, että ihmiset ovat samaa mieltä jostakin asiasta. Päämies, hänen vanhempansa ja palveluohjaaja voivat olla samaa mieltä esimerkiksi siitä, että päämies tarvitsee henkilökohtaisen avustajan.

kommunikaatio

Kommunikointi tarkoittaa tapaa, jolla ihmiset keskusteleval toistensa kanssa. Päämies voi ilmaista itseään esimerkiksi puheella, kuvilla ja eleillä. Oman kommunikaatiotavan avulla päämies kertoo ajatuksistaan, tunteistaan ja tiedoistaan sekä tarpeistaan. Oman kommunikaatiotavan avulla päämies kertoo myös omista päätöksistään.

tulkkaus

Tulkkaus tarkoittaa sitä, että kieli tai viesti käännetään toiselle kielelle tai muutoin ymmärrettävään muotoon. Tulkkausta on esimerkiksi

- englannin kielen kääntäminen suomeksi,
- epäselvän puheen selventäminen
- ja viittomien käyttö puheen tukena.

arjen asiat

Arjen asiat ovat tavallisia asioita, jotka kuuluvat kotielämään ja elämään kodin ulkopuolella. Arjen asioita ovat esimerkiksi

- peseytyminen,
- pyykkien peseminen,
- siivoaminen
- ja harrastaminen
- sekä muiden ihmisten kanssa oleminen.

3. Asioista kertovat kuvat

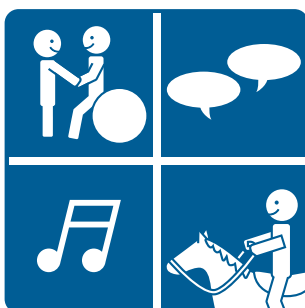
toimintakyky

Toimintakyky tarkoittaa sitä, miten ihminen pystyy toimimaan arjessa. Toimintakyky kertoo esimerkiksi siitä, miten ihminen pystyy liikkumaan, näkemään ja hoitamaan kotiaskareita sekä ymmärtämään ja oppimaan asioita. Toimintakyky kertoo myös siitä, miten tyytyväinen ihminen on omaan elämäänsä.

tuki

Tuella tarkoitetaan toisen ihmisen antamaa tukea ja apua. Tuki on esimerkiksi yhdessäoloa, yhdessä tekemistä ja yhdessä oppimista. Tuki on päämiehen itsenäisen suoriutumisen tukemista. Tuki perustuu aina päämiehen omiin tarpeisiin ja toiveisiin.

terapiat

Terapia on ohjattua toimintaa. Terapia tarkoittaa hoitoa, jota ammattihenkilöt antavat sairauden tai vamman hoitamiseksi. Päämies voi saada esimerkiksi

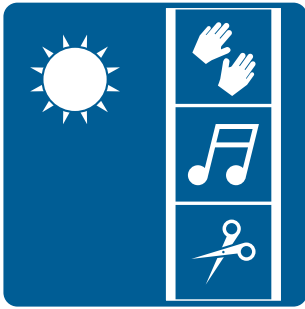
- fysioterapiaa,
- puheterapiaa,
- ja musiikkiterapiaa
- sekä ratsastusterapiaa.

harrastukset

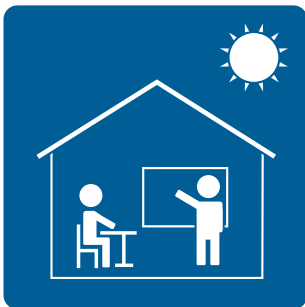
Harrastukset ovat vapaa-ajan toimintaa. Harrastusten tarkoituksena on rentouttaa ja tuottaa hyvää mieltä. Harrastuksia ovat esimerkiksi musiikki, lenkkeily ja keilaaminen.

3. Asioista kertovat kuvat

työ- ja päivätoiminta

Työtoiminta on esimerkiksi tekstiilityötä, puutyötä, keittiötyötä tai pakkaustyötä. Päivätoiminta on tarkoitettu paljon tukea tarvitseville päämiehille. Päivätoiminnessa päämies voi esimerkiksi lenkkeillä ja tehdä käsitöitä. Työ- ja päivätoiminnessa päämies tekee hänelle mieleisiä asioita.

koulu

huomioitava asia

ajatukset

tunteet

Eri tilanteet aiheuttavat ihmisessä erilaisia tunteita. Tunteita ovat esimerkiksi ilo, suru, viha ja huolestuneisuus. Ilon tunne syntyy esimerkiksi silloin, kun tapahtuu jotain mukavaa. Surullinen olo on silloin, kun tapahtuu jotain ikävää itselle tai muille.

riski

Riskeillä tarkoitetaan asioita, jotka voivat tuottaa harmia tai vaaraa itselle tai muille ihmisille. Riski päämiehelle voi olla esimerkiksi yksin liikkuminen uudessa ympäristössä.

4. Esineistä kertovat kuvat

kommunikaatiopassi

Kommunikaatiopassin avulla päämies kertoo omista kommunikaatiotavoistaan eli siitä, miten hän keskustelee toisten kanssa. Kommunikaatiopassi voi olla esimerkiksi kortti, vihkonen, kansio tai video.

kommunikaation apuvälineet

Kommunikaation apuvälineet ovat keskustelun apuna silloin, kun puhuminen tai kirjoittaminen ei onnistu. Joillekin päämiehille keskustelu onnistuu parhaiten puhevalaisten tulkin avulla.

liikennevalokortit

Liikennevalokortit ovat apuväline oman mielipiteen kertomiseen. Vihreä kortti tarkoittaa: Olen samaa mieltä, hyvä juttu. Keltainen kortti tarkoittaa: Hidasta vauhtia, en pysy kärryillä tai mietin vielä. Punainen kortti tarkoittaa: Pysäytä, en ymmärrä, selitä toisella tavalla tai olen eri mieltä.

selkokuva

valokuva

vihko

4. Esineistä kertovat kuvat

kirjallinen asiapaperi

muistilista

lomake

keittiötavarat

postilaatikko

puhelin

sähköposti

lääkkeet

muuttoauto

apuväline

suihku

huonekalu

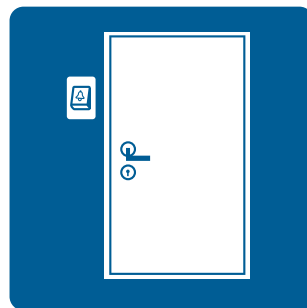
5. Paikoista kertovat kuvat

oma koti

asumisen polku

ulko-ovi

turvallinen paikka

Turvallisella paikalla tarkoitetaan paikkaa, jossa päämies voi olla oma itsensä ja uskaltaa kertoa omista mielipiteistään. Turvallinen paikka voi olla mikä tahansa paikka, jonka päämies itse tuntee turvalliseksi. Turvallinen paikka voi olla esimerkiksi oma koti tai lapsuuden koti.

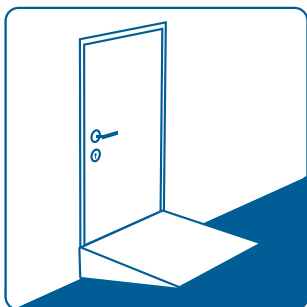
omakotitalo

rivitalo

kerrostalo

esteetön asunto

Esteetön asunto tarkoittaa sitä, että asunnossa on helppo ja turvallista liikkua. Esteettömään asuntoon pääsee helposti esimerkiksi pyörätuolilla.

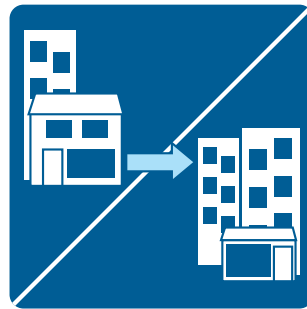
5. Paikoista kertovat kuvat

kaupunki

kotikaupunki

toinen kaupunki

lähiö

maaseutu

kodin ympäristö

keittiö

sauna

säilytystilat

kokous

viikon avaus

terveydenhoito

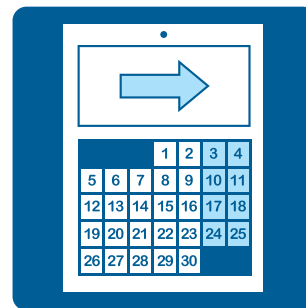
6. Aikaan liittyvät kuvat

nyt

menneisyys

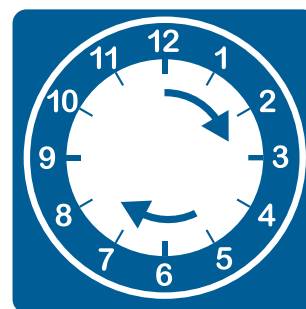
tulevaisuus

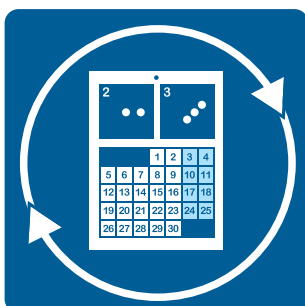
ensin

usein

vähän kerrallaan

2–3 vuoden välein

taaksepäin

eteenpäin

tahti

Oma tahti tarkoittaa sitä, että päämies suunnittelee asumistaan ja elämistään omassa tahdissa. Joku oppii asioita hitaammin, toinen taas nopeammin.

7. Kuvat kysymyssanoista

kuka olen

kuka

missä

mitä tukea

kuinka paljon

mitä palveluja

milloin

mihin aikaan

kuinka kauan

miksi

mikä

miksi kokoonnutaan

Tietoa, jota on käytetty tämän vihkon teossa

Asuminen. Vammaispalvelujen käsikirja.
www.sosiaaliportti.fi

Näin minä pärjään! Lomake avun ja tuen arviointiin. 2013.
www.kvps.fi

Oma suunta -yksilökeskeisen suunnittelun kansio.
Asumisen yksilölliset tukimallit -projekti,
Kehitysvammaisten Palvelusäätiö.
www.kvps.fi

Papunetin kuvapankki, Sclera-kuvastot.
www.papunet.net

Sosiaalialan selkokiehinen sanasto. Hilma,
vammainen maahanmuuttajien tukikeskus. 2013.
www.tukikeskushilma.fi

Tietoa kaikille. Helppolukuinen ja ymmärrettävä teksti –
eurooppalainen selkokiehlistandardi.
Kehitysvammaisten Tukiliitto ry. 2010.
www.selko-e.fi

Vahva pohja osallisuudelle ja yhdenvertaisuudelle.
Suomen vammaispoliittinen ohjelma Vampo 2010–2015.
Sosiaali- ja terveysministeriö.
www.stm.fi

Yhdistyneiden Kansakuntien vammaisten henkilöiden
oikeuksia koskeva yleissopimus.
Vammaisia tulee kohdella samalla tavalla
kuin muita ihmisiä.
Sosiaali- ja terveysministeriö.
www.stm.fi

Yksilöllisen tuen laatukriteerit.
Kehitysvamma-alan asumisen neuvottelukunta. 2011.
www.verneri.net

Map-selkokuvat

Minun asumisen polkuni

Map-selkokuvat -vihko on tehty Savon Vammaisasuntosäätiön Map – Minun asumisen polkuni -projektissa.

Map-selkokuvat -vihko on yksi Map-projektin lopputuote.

Map-projektissa (2010–2014) on kehitetty erityistä tukea tarvitsevien ihmisten yksilöllistä asumista. Kehittämistyötä on tehty Savon alueella yhdessä päämiesten, heidän läheistensä ja ammattilaisten kanssa. Projektin rahoittajana on ollut Raha-automaattiyhdistys (RAY).

Map-selkokuvat ©
Savon Vammaisasuntosäätiö 2014
Oppaan tekstin on kirjoittanut Ritva Hämäläinen.

Kuvat: Papunetin kuvapankki, Sclera-kuvastot.
www.papunet.net
(kuvien muokkaus Map-projekti Ritva Hämäläinen
ja Mainostoimisto Ad Kiivi Oy)

**Savon
Vammaisasuntosäätiö**
Vuorikatu 26 A, 2. krs
70100 Kuopio
puh. 017 266 3200
www.savas.fi

